

жавний бюджет. У Канаді не оподатковуються доходи розміром до 10 382 доларів. А ось ті, хто отримав понад 128 тисяч, зобов'язані сплатити 29 % свого заробітку в казну [3].

Також варто відзначити вагому роль податку з доходів фізичних осіб у структурі державних бюджетів країн світу. Він посідає перше місце в статті доходів таких країн, як Великобританія, Канада, США, Німеччина, Данія, Японія тощо. На сьогодні у світі спостерігається тенденція до зростання частки цього виду оподаткування в загальній структурі доходів.

Підсумовуючи вищевикладене, можна впевнено стверджувати, що оподаткування доходів населення в Україні потребує докорінної перебудови, яка має базуватися на використанні передового зарубіжного досвіду, а не зводиться до копіювання моделі оподаткування інших країн, оскільки економіка кожної держави має свої особливості, які варто враховувати при побудові ефективної вітчизняної податкової системи. Безперечно, держави з високим рівнем розвитку економіки при оподаткуванні доходів громадян вирішують завдання, які не є ключовими для українського суспільства, проте, спираючись на їхній досвід, можна вмонтувати певні світові здобутки в українську систему оподаткування.

Список використаних джерел: 1. Іванський А. Й. Перспективи розвитку оподаткування доходів фізичних осіб в Україні з урахування європейського досвіду. *Наше право*. 2015. № 1. С. 81-87. 2. Міжнародне оподаткування: навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, В. М. Сліпа. Київ: Центр навчальної літератури, 2013. 550 с. 3. Податки в зарубіжних країнах : оперативний конспект лекцій для студентів напрямку підготовки „Економіка і підприємництво” ОКР „Бакалавр”, професійного спрямування «Фінанси» / [уклад. Колодій О. Т]. Київ: КНТЕУ, 2015. 62 с. 4. Ставки оподаткування доходів фізичних осіб в деяких країнах світу. URL: <http://excitingfinance.com>. 5. Фрадинська О. А. Основи оподаткування: навч. посіб. Львів: Новий світ, 2014. 344 с.

УДК 332.36

Г. І. Кіндрацька, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку та аналізу

К. Р. Вітковська, студентка

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

НОВАЦІЇ В ОПОДАТКУВАННІ ЛІСОГОСПОДАРСТВ: ПРОБЛЕМИ І НАСЛІДКИ

Ключові слова: оподаткування, рентна плата, земельний податок, ставка податку.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення та діяльності сімейних фермерських господарств», який набрав чинності 15.08.2018 р., земельні ділянки, надані на землях лісогосподарського призначення (незалежно від місцезнаходження) підлягають оподаткуванню земельним податком [1]. До земель лісогосподарського призначення належать землі, які вкриті та не вкриті лісовою рослинністю (їх називають лісовими), а також нелісові землі, що надані та використовуються для потреб лісового господарства.

Варто зазначити, що до внесення цих змін податок за лісові землі був складовою рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів. Об'єктом оподаткування такою рентною платою, згідно з Податковим кодексом України, є: деревина, заготовлена в порядку рубок головного користування; деревина, заготовлена під час проведення заходів щодо поліпшення якісного складу лісів; побічні лісові користування; використання корисних властивостей лісів [2]. Величина плати за спеціальне використання лісових ресурсів залежить від обсягів заготовленої деревини і не враховує розміри площ земель лісогосподарського призначення на відміну від сільського господарства. За даними Держлісагенства України, рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів у 2017 р. становила 826 млн грн, або 21,2 % від загальної суми сплачених податків і зборів підприємствами галузі [3].

Нова редакція статті 273 Податкового кодексу регламентує, що податок за лісові землі складається із земельного податку та рентної плати.

В Україні загальна площа лісових ділянок становить 10,4 млн гектарів, з яких 7,6 – перебуває в підпорядкуванні лісогосподарських підприємств Держлісагенства України та 1,3 – у постійному користуванні комунальних підприємств, які підпорядковані органам місцевого

самоврядування; близько 0,8 млн гектарів лісових земель державної власності не надані в користування та належать до земель запасу. Відповідно, органи місцевого самоврядування згідно з нормами прийнятого Закону [1] отримали вагоме додаткове джерело надходжень – земельний податок. За попередніми розрахунками, доходи місцевих бюджетів від земельного податку можуть становити 3-10 млрд грн (залежно від рішень органів місцевої влади).

Водночас ці зміни викликали неоднозначну реакцію самих лісогосподарств, на думку яких введення нового податку запроваджує подвійне оподаткування лісових земель. До внесення змін у систему оподаткування, лісгоспи сплачували земельний податок за нелісові землі, які є у складі земель лісогосподарського призначення (наприклад, на них розміщені будівлі та споруди, лінії електропередач тощо). Нині податок за лісові землі складається із земельного податку та рентної плати (два платежі, хоча порядку взаємозаліку не передбачено). При цьому оподаткуванню підлягають навіть ті землі, які перебувають у стадії створення деревостанів, або насаджень до 40-річного віку, з яких отримати придатну для реалізації деревину неможливо. Також будуть оподатковуватися ліси з обмеженим лісокористуванням, наприклад, у заказниках регіонального та місцевого значення або інших об'єктах природно-заповідного фонду.

Не менш актуальним є питання ставки земельного податку, яка залежить зокрема від нормативної грошової оцінки землі. Ставка податку за земельну ділянку, грошова оцінка якої проведена, має бути в розмірі не більше 3 % від такої оцінки, а для земель загального користування (наприклад, дороги, парки в населених пунктах) – не більше 1 %.

Відповідно до Податкового кодексу України ставки плати за землю та пільги з земельного податку, що сплачується на відповідній території, встановлюють місцеві ради (міські, селищні, сільські) та ради об'єднаних територіальних громад. Однак на сьогодні ставки встановлено лише для нелісових земель, які використовують для потреб лісового господарства, а для оподаткування лісових земель їх не визначено. Тому розмір ставки податку за земельні ділянки, які розташовані за межами населених пунктів, може становити до 5 % від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по області [2]. Наприклад, у Закарпатській області, враховуючи, що грошова оцінка лісових земель не проведена, розрахунок суми земельного податку буде ґрунтуватися на нормативній грошовій оцінці площі ріллі по області, яка станом на 01.01.2018 р. становила 27,5 тис. грн з гектара). За прогнозними підрахунками, загальна сума сплаченого земельного податку в Закарпатській області за рік може становити 16 млн грн при ставці 0,1 % і 801,2 млн грн, якщо ставка буде встановлена на рівні 5 %.

Запровадження земельного податку може негативно вплинути на фінансові результати діяльності лісогосподарств. Середній розмір рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів в Україні був на рівні 100 грн з гектара. Після запровадження податку за лісові землі може сягнути 800 грн, що істотно перевищує величину податку як складової частини рентної плати. За прогнозами, при ставці земельного податку 0,3 % третина лісових підприємств Закарпаття можуть стати банкрутами, при ставці 1 % – 15 з 20 підприємств збанкрутують, а при максимальній ставці 5 % – в такому стані опиняться всі лісогосподарські підприємства [4]. Хоча такий прогноз є аж надто песимістичний.

Ще одним проблемним моментом вважають дату введення земельного податку на лісові землі. Дискусії точаться щодо: 15.08.2018 р., коли Закон [1] був прийнятий; 01.01.2019 р. відповідно до принципу стабільності податкового законодавства: запровадження нового податку може бути не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим; 01.01.2020 р. після прийняття й оприлюднення органами місцевого самоврядування рішення про встановлення земельного податку.

Загалом, запровадження новацій щодо оподаткування лісових земель потребує виваженого і системного вирішення. З одного боку, земельний податок є важливим джерелом наповнення місцевого бюджету особливо тих громад, на території яких є великі лісові масиви. З іншого боку, актуальним є підтримання лісогосподарств, які опиняються у скрутному фінансовому стані, зокрема через запровадження земельного податку та припинення з 2016 р. фінансування з державного бюджету лісового й мисливського господарства. Для вирішення питання фінансування заходів лісогосподарських підприємств Держлісагентство України

формує державний фонд розвитку лісового господарства відповідно до Указу Президента «Про додаткові заходи щодо розвитку лісового господарства, раціонального природокористування та збереження об'єктів природно-заповідного фонду» [5]. Крім того, зростання податкового навантаження має бути поступовим і враховувати реальний фінансовий стан суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел: 1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення та діяльності сімейних фермерських господарств: Закон України від 10.07.2018 №2497-VIII. 2. Податковий кодекс України. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755_17/. 3. Публічний звіт Державного агентства лісових ресурсів України за 2017 рік. URL: <https://drive.google.com/file/d/1qA9UoZJaqYpial6ej8N3gVvw3bA5uID/view>. 4. Москаль Г. Лісовий маразм наближає катастрофу. URL: <https://agroinsider.com.ua/2018/09/26/lisovij-marazm-nablizhaye-katastrofu/>. 5. Про додаткові заходи щодо розвитку лісового господарства, раціонального природокористування та збереження об'єктів природно-заповідного фонду: Указ Президента від 21.11.2017 № 381/2017.

УДК 336.22

Г. В. Клименко, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

РОЛЬ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Ключові слова: податкова політика, податкове адміністрування, податкове консультування, фіскальні органи.

Важливою умовою економічного зростання держави є стабільність фінансової системи в умовах постійного впливу факторів внутрішнього та зовнішнього походження. У свою чергу, фінансова стійкість залежить від ефективності податкової політики як сукупності заходів у економічній і правовій сферах, які здійснюються державою для формування дієвої податкової системи, яка сприятиме наповненню бюджетів усіх рівнів податковими надходженнями, необхідними для задоволення суспільних потреб і забезпечення соціально-економічного розвитку держави загалом та окремих її регіонів.

Податкова політика реалізується на основі відповідного інструментарію податкового механізму, що дає змогу досягти макроекономічні цілі держави. Вплив податкової політики на соціально-економічний розвиток держави проявляється в наступному:

- держава цілеспрямовано впливає на національну економіку, регулює величину та структуру ВВП;
- вплив на антициклічний розвиток національної економіки шляхом регулювання попиту і пропозиції (стимулювання у фазі депресії та обмеження у фазі піднесення);
- регулювання кругообігу капіталу шляхом впливу на інвестиційну активність (зокрема, із застосуванням пільгового оподаткування або звільнення від оподаткування);
- вплив на структуру суспільного відтворення шляхом створення прийнятних умов для нарощування капіталу у стратегічно важливих галузях економіки;
- регулювання особистого споживання та платоспроможного попиту населення шляхом повного або часткового звільнення від оподаткування окремих видів доходів, встановлення соціальної пільги тощо.

Сутність податкової політики можна розкрити через принципи, на яких має ґрунтуватися її реалізація: загальні (зумовлені діалектичним методом пізнання та розвитку теорії фінансів і оподаткування; гнучкості; еволюційності; узгодження інтересів суб'єктів податкових відносин); методологічні (правової обґрунтованості; системного підходу; ефективності; рівності та справедливості; відкритості); специфічні (стимулювання інвестиційної активності; соціальної справедливості; обов'язковості; пропорційності та рівнозначності; стабільності); податкового адміністрування (партнерства; субсидіарності; мобільності; законності; податкового контролю).

Зауважимо, що податкова політика має бути спрямована на стимулювання процесів накопичення та раціонального використання національного багатства, сприяти узгодженню інтересів держави і суспільства.